

SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA POŽARNO VARSTVO

Bojan Grm*

UDK 614.84 (497.12)

Za sedanjí sistem varstva pred požarom v Sloveniji so značilne številne pomanjkljivosti: zastareli in pomanjkljivi standardi in tehnični predpisi, nepopoln sistem preskušanja in certificiranja izdelkov, pomembnih za požarno varnost, nezadostno razvita raziskovalno-razvojna dejavnost na področju varstva pred požarom, neustrezno in nezadostno strokovno izobraževanje, neustrezna vloga zavarovalnic itd.

V Sloveniji je bilo ustanovljeno združenje za požarno varstvo - SZPV. Združenje naj bi enako kot podobna združenja v tujini povezovalo vse, ki delajo na področju požarnega varstva. Na ta način naj bi bili zagotovljeni pogoji za hitrejše reševanje navedenih pomanjkljivosti v našem sistemu varstva pred požarom. V članku so predstavljeni tudi organiziranost in področja dela Slovenskega strokovnega združenja za požarno varstvo.

Razlogi za ustanovitev strokovnega združenja za požarno varstvo v Sloveniji

Osnovna razloga za ustanovitev Slovenskega strokovnega združenja za požarno varstvo (SZPV) sta bila:

- pomanjkljivosti sedanjega sistema varstva pred požarom v Sloveniji, povezane z organizacijo, stanjem in pokritostjo področja s tehničnimi predpisi in standardi, sistemom preskušanja in certificiranja izdelkov in storitev za požarno zaščito, projektiranjem požarnovarnostnih ukrepov, izobraževanjem in razvojno-raziskovalnim delom
- vloga nacionalnih združenj za požarno varstvo (zaščito) v sistemu varstva pred požarom v razvitih državah; združenja so skoraj povsod glavni pobudniki sprememb ter usklajevalci večine dejavnosti na področju varstva pred požarom.

Značilnosti sedanjega sistema varstva pred požarom v Sloveniji

Za sedanjí sistem varstva pred požarom v Sloveniji je značilno:

- Zaradi vse večjih zgradb, novih tehnoloških postopkov, uporabe novih materialov ter vedno večje vrednosti zgradb in opreme v zgradbah sta zmeraj večja požarna nevarnost in tveganje.
- Pomanjkljivi in zastareli nacionalni predpisi za področje varstva pred požarom, ki:
 - ne urejajo vseh področij varstva pred požarom, zato so številna področja normativno popolnoma neurejena ali pa le delno
 - se ne prilagajajo gradnji kompleksnejših objektov in novim tehnologijam
 - omejujejo projektante pri projektiranju optimalnih rešitev za ukrepe požarne zaščite (pri ceni in funkcionalnosti)
 - lastnikom objektov mnogokrat nalagajo izvedbo neekonomičnih in nefunkcionalnih požarnovarnostnih ukrepov
 - ne zagotavljajo potrebne vloge vseh elementov sistema varstva pred požarom
 - ne zagotavljajo potrebne in zadostne požarne varnosti na vseh področjih in dejavnostih.

c) Pomanjkljivi in zastareli standardi ter neustrezen sistem preskušanja in certificiranja, ki ne zagotavljajo:

- ustrezne izvedbe vseh elementov in naprav, pomembnih za področje varstva pred požarom
- ustreznih klasifikacij materialov, elementov in naprav glede požarnih lastnosti in/ali funkcionalnih lastnosti za primer požara
- obveznega preskušanja vseh za požarno varnost pomembnih materialov, elementov in naprav glede požarnih lastnosti in/ali funkcionalnih lastnosti za primer požara
- potrebnih certifikatov za vse za požarno varnost pomembne materiale, elemente, naprave in storitve ter potrebnega naknadnega nadzora.

č) Področje varstva pred požarom je regulirano področje. Za regulirano področje mora država oz. ustrezni državni organi zagotoviti zakone, predpise in standarde. Njihova priprava ne more in ne sme biti prepuščena trgu oz. proizvajalcem.

V Jugoslaviji je bil za pripravo zveznih tehničnih predpisov in standardov pristojen Zvezni zavod za standardizacijo. V Sloveniji je za pripravo standardov pristojen Urad za standardizacijo (USM), ki od leta 1991 deluje v sestavi Ministrstva za znanost in tehnologijo. Za pripravo tehničnih predpisov pa so pristojna posamezna resorna ministrstva. Za neprimerne standarde in predpise v prihodnje ne bomo mogli več kriviti Zveznega zavoda za standardizacijo.

Zaradi majhnosti Slovenije in malo strokovnjakov za področje varstva pred požarom bo za revizijo sedanjih in pripravo novih standardov in predpisov

290 na področju varstva pred požarom potrebno organizirati in vključiti vse strokovnjake.

d) Neustrezna vloga zavarovalnic in strokovnih združenj pri opredelitvi potrebnih varnostnih ukrepov, ki so povezani s požarno varnostjo.

V razvitih državah poskrbi država samo za tiste varnostne ukrepe, ki se nanašajo na temeljna načela požarne varnosti in na varstvo ljudi v primeru požara, vse preostale potrebne ukrepe pa določajo zavarovalnice, poslovna in strokovna združenja. V starem sistemu je bilo vse družbeno, zato pri požarnem zavarovanju niti zavarovalnice niti zavarovanci niso bili posebej zainteresirani za sistem požarnega zavarovanja, za katerega bi bilo značilno: natančnejše zahteve za izvedbo posameznih požarnovarnostnih ukrepov, strokovno bolj natančno opredeljen sistem zavarovalniških premij, strožja merila za preskušanje izdelkov in naprav, sistem licenc za strokovne ocene itd. Položaj pa se je pričel spreminjati z lastninjenjem. Nič več ni vse družbeno, ni več solidarnosti, podjetje lahko zaradi visoke požarne škode tudi propade. Zavarovalnice trenutno požarno tveganje rešujejo z višino požarne premije s pozavarovanjem. Tudi v zavarovalništvu se pojavlja konkurenca. Naše zavarovalnice bodo prisiljene spremeniti svoj odnos do neurejenega stanja na področju normativne ureditve požarne varnosti in več pozornosti posvetiti rešitvam in izvedenim požarnovarnostnim ukrepom, ki bodo zagotavljali manjše požarno tveganje ter z vidika ekonomike in tehnike učinkovitejšo požarno zaščito.

e) Zaradi nizke strokovne ravni, nezadostnih finančnih sredstev in nerazumevanja problematike požarne varnosti ter njenega enačenja z gasilstvom je pri nas razvojnoraziskovalna dejavnost na področju varstva pred požarom sorazmerno slabo razvita. Zanj je značilno, da je omejena predvsem na naloge, povezane z razvojem preprostejših izdelkov, da je nepovezana, relativno slabo opremljena, slabo financirana in zunaj mednarodnih dogajanj na tem področju. Rezultat takega stanja je pomanjkanje ustreznih izdelkov za požarno zaščito (za domači in tuji trg), prepočasno in neustrezno uvajanje novih strokovnih spoznanj in rešitev v standarde in predpise; posledica tega pa je dostikrat izvedba neprimernih varnostnih ukrepov in/ali nezadostna požarna varnost. Pričakujemo, da se bo položaj na tem področju z uvedbo ciljnega razvojnega programa Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami izboljšal.

f) Sorazmerno nizka strokovna raven onemogoča uvajanje novosti, novih spoznanj in izdelkov in ohranja sedanje stanje, ki nas še bolj oddaljuje od razvitih držav.

g) Izobraževanje na področju varstva pred požarom je zmanjšano na izobraževanje gasilcev in delno inženirjev varstva pri delu, preostali za varstvo pred požarom potrebni strokovni profili (arhitekti, gradbeniki, strojniki, kemiki itd.) pa v rednem izobraževalnem sistemu ne dobijo potrebnega znanja s področja varstva pred požarom. Pri nas na področju varstva pred požarom ni možnosti za organizirano dodatno strokovno izobraževanje in dvig ravni strokovnosti znotraj in zunaj izobraževalnega sistema.

h) Razen revije Gasilec, ki objavlja članke o gašenju požarov in delu gasilske organizacije, ter revij Ujma in Delo in varnost, ki občasno objavljata prispevke s področja varstva pred požarom, v Sloveniji ni revije, ki bi skrbela za seznanjanje strokovne javnosti z delom posameznikov in ustanov ter za strokovni napredek na posameznih področjih in dejavnostih varstva pred požarom, kot so npr. razvoj in raziskave, preskušanje in certificiranje, revizija predpisov, uvajanje novih izdelkov, izobraževanje ipd. V vseh razvitih državah imajo vsaj eno ali več splošnih strokovnih revij s področja varstva pred požarom (npr. Brand-schutz, VFDB Zeitschrift, Fire Prevention, Fire Safety Science itd.), imajo pa tudi več specializiranih revij, ki obravnavajo samo posamezna področja varstva pred požarom.

i) V Sloveniji do leta 1993 nismo imeli strokovnega združenja s področja varstva pred požarom, ki bi po vzoru podobnih tujih združenj (NFPA, SFPE, FPA, VFDB, itd.) povezovalo vse posameznike, ki se v različnih ustanovah, upravnih organih, organizacijah in podjetjih ukvarjajo z varstvom pred požarom, usklajevalo dejavnosti in na ta način zagotavljalo temelj za strokovni napredek na vseh področjih in dejavnostih, ki so pomembne za varstvo pred požarom.

Nacionalna strokovna združenja za požarno zaščito

V večini razvitih državah že več desetletij delujejo nacionalna strokovna združenja za požarno zaščito oz. požarno varnost. Združujejo vse, ki delajo na področju varstva pred požarom, in skrbijo za strokovno reševanje problematike na tem področju. Združenja opravljajo naslednje dejavnosti:

- izdajajo zbirke nacionalnih predpisov za področje varstva pred požarom
- izdajajo eno ali več revij s področja varstva pred požarom
- izdajajo knjige in druge strokovne publikacije s področja varstva pred požarom
- organizirajo izobraževanje in usposabljanje članov in drugih udeležencev
- organizirajo posvete, simpozije in kongrese
- sodelujejo pri oblikovanju nacionalne strategije na področju varstva pred požarom
- sodelujejo pri izdelavi zakonodaje, tehničnih predpisov in standardov ter pri načrtovanju in izvajanju raziskovalnih in razvojnih projektov na področju varstva pred požarom
- skrbijo za strokovno sodelovanje z drugimi nacionalnimi strokovnimi združenji.

V nadaljevanju navajam nekatera najbolj znana nacionalna združenja ter revije in zbirke predpisov, ki jih izdajajo. V naših strokovnih krogih so nekatere zbirke in revije dobro znane, manj pa je znano dejstvo, da jih izdajajo nacionalna strokovna združenja. Še manj se ve o preostalih navedenih dejavnostih nacionalnih združenj za varstvo pred požarom.

ZDA: NFPA - National Fire Protection Association

NFPA izdaja:

- zbirko nacionalnih požarnovarnostnih predpisov in standardov NFC (National Fire Codes)
- posamezne požarnovarnostne predpise in standarde - NFPA Codes and Standards
- revijo NFPA Journal
- revijo Fire News
- letni zbornik NFPA Buyers Guide
- večino strokovnih priročnikov in drugo strokovno literaturo s področja varstva pred požarom.

Velika Britanija: FPA - Fire Protection Association

FPA je del LPC (Loss Prevention Council), ki ga poleg FPA sestavljajo še Loss Prevention Certification Board, LPC Laboratories, LPC Technical Development Group in National Approval Council for Security Systems.

LPC izdaja:

- revijo Fire Prevention
- LPC Codes, Rules and Standards za področje varstva pred požarom
- certifikate za izdelke in storitve za področje varstva pred požarom

- letne sezname izdelkov in podjetij, ki imajo certifikate za izdelke in storitve na področju varstva pred požarom za Veliko Britanijo.

Nemčija: VFDB - Vereinigung zur Förderung des Deutschen Brandschutzes

VFDB izdaja:

- zbirko nacionalnih požarnovarnostnih predpisov in standardov VFDB Verbeugender Brandschutz
- revijo VFDB - Zeitschrift Forschung und Technik im Brandschutz
- strokovno literaturo za področje varstva pred požarom.

Švica: BVD - Brand-Verhütungs-Dienst für Industrie und Gewerbe

BVD izdaja:

- zbirko tehničnih smernic in navodil za projektiranje in izvedbo materialov, elementov in delov za področje požarne zaščite - Brandschutzdossier BVD Blatt
- BVD Bulletin
- strokovno literaturo za področje varstva pred požarom.

Avstrija: Österreichischen Brandverhütungsstellen

V Avstriji nimajo strokovnega združenja za varstvo pred požarom. Njegovo vlogo opravljajo zvezni in pokrajinski uradi za preprečevanje požarov (Brandverhütungsstellen), ki izdajajo:

- revijo Brandverhütung Fachzeitschrift für den vorbeugenden Brandschutz
- zbirko nacionalnih tehničnih predpisov za področje varstva pred požarom
- strokovno literaturo za področje varstva pred požarom.

Belgija: NVBB - Nationale Vereiniging voor Beveiliging Brand en Binnendringing

NVBB izdaja:

- revijo Revue Belge de Feu (Belgisch Brandtijdschrift)
- zbirko nacionalnih tehničnih predpisov in standardov za področje varstva pred požarom: Technische Dossiers (TD), DE Normen van het bin, DE Dossiers Normen, van de NVBB
- strokovno literaturo za področje varstva pred požarom.

Organiziranost SZPV

Z namenom odpraviti navedene pomanjkljivosti sistema varstva pred požarom v Sloveniji je bilo na ustanovnem sestanku 5. oktobra 1993 ustanovljeno strokovno združenje za požarno varstvo. To naj bi enako kot podobna združenja v tujini povezovalo vse, ki delajo na področju varstva pred požarom, ter zagotovilo strokovno pomoč pri odpravljanju ugotovljenih pomanjkljivosti.

Na ustanovnem sestanku so bili izvoljeni člani upravnega in nadzornega organa ter častnega razsodišča združenja. Združenje je bilo registrirano po zakonu o društvih.

Sedež združenja je na:

Zavod za gradbeništvo Ljubljana - ZRMK
Požarni laboratorij
Sr. Gameljne 41
61211 Ljubljana-Šmartno

Organizacijo in delo SZPV določajo naslednji pravni akti združenja:

- statut
- poslovnik za delo upravnega odbora
- poslovnik za delo sekcij
- poslovnik za organizacijo posvetov in predstavitev, ki se organizirajo ob sodelovanju SZPV-ja.

Delovanje strokovnega združenja se trenutno financira s članarino, v prihodnje pa načrtujemo del prihodka zagotovili tudi s prispevki pokroviteljev in prihodki od organizacije posvetov, seminarjev in kongresov, prodaje strokovnih publikacij itd.

V SZPV je trenutno 88 članov, ki delujejo v sedmih sekcijah in odborih:

- sekcija za publicistično dejavnost, izobraževanje in usposabljanje
- sekcija za preskušanje in standarde
- sekcija za predpise
- sekcija za razvoj in raziskave
- sekcija za požarno inženirstvo
- sekcija serviserjev in proizvajalcev gasilnih naprav
- področni odbor za severozahodno Slovenijo.

Programska izhodišča - naloge in dejavnosti SZPV

SZPV ima naslednje naloge in dejavnosti (slika):

- Povezovanje vseh organizacij, ustanov, upravnih organov in podjetij ter

posameznikov, ki delujejo na področju 291 varstva pred požarom.

- Organiziranje različnih oblik izobraževanja in usposabljanja:

- strokovnih dnevov in predstavitev
- posvetov
- seminarjev
- delavnic
- simpozijev
- kongresov.

- Izdajanje strokovne literature in periodike na področju varstva pred požarom:

- strokovne revije
- priročnikov
- zbirke predpisov in standardov
- strokovnih knjig in brošur
- računalniških programov.

- Sodelovanje pri izdelavi strategije in usmeritev na področju varstva pred požarom v Sloveniji (nacionalni programi varstva pred požarom).

- Sodelovanje pri izdelavi predpisov in standardov:

- spremljanje sprememb na področju standardov v ISO, CEN in nacionalnih organov za standardizacijo v državah, katerih požarnovarnostne predpise pri nas največ uporabljamo
- spremljanje sprememb na področju predpisov v EGS in v državah, katerih požarnovarnostni predpisi se pri nas največ uporabljajo
- pobude za spremembe standardov in predpisov
- sodelovanje članov pri delu komisij in odborov za pripravo osnutkov in predlogov za revizijo sedanjih in pripravo novih standardov in predpisov.

- Sodelovanje pri pripravi meril in smernic za izvajanje sistema preskušanja in certificiranja izdelkov in storitev na področju požarne zaščite.

- Sodelovanje pri pripravi meril in smernic za načrtovanje in projektiranje požarnovarnostnih ukrepov.

- Spodbujanje razvoja in raziskav:

- pobude za raziskovalne in razvojne projekte in študije na področju požarnega varstva
- sodelovanje pri pripravi programov raziskovalno-razvojnih projektov in študij
- pobude za razvoj novih izdelkov, postopkov in naprav
- sodelovanje pri prenosu novih spoznanj v prakso
- pomoč pri uvajanju novih izdelkov in tehnologij.

- Sodelovanje pri pripravi učnih programov za vse oblike izobraževanja na področju varstva pred požarom.

- Dvig strokovne ravni na vseh področjih in dejavnostih varstva pred požarom.

292 j) Sodelovanje s tujimi strokovnimi združenji:

- pri organizacijskih vprašanjih
- pri strokovnih vprašanjih
- pri pripravi novih standardov in predpisov
- pri organizaciji različnih izobraževalnih oblik za člane in druge udeležence
- pri izdajanju strokovnih publikacij in periodike
- izmenjava izkušenj.

- upravnih organih, inšpekcijah in drugih državnih ustanovah, ki pokrivajo posamezna področja požarnega varstva
- zavarovalnicah na področju požarnega zavarovanja
- ustanovah, inštitutih, zavodih in podjetjih, ki se ukvarjajo z raziskovanjem, razvojem in preskušanjem na področju varstva pred požarom
- ustanovah, inštitutih, zavodih in podjetjih, ki se ukvarjajo izobraževanjem na področju varstva pred požarom
- službah varstva pri delu in varstva pred požarom.

Vse informacije o združenju dobite pri Mateji Kalamar; telefonski številki 061/59-581 in 59-584.

Komu je strokovno združenje namenjeno?

Slovensko strokovno združenje za požarno varstvo naj bi povezovalo posameznike, ki delajo v:

- projektantskih in konsultantskih podjetjih, ki se ukvarjajo s projektiranjem in svetovanjem na področju požarnega varstva
- podjetjih, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, prodajo in servisiranjem izdelkov za področje požarnega varstva
- organizacijah, ki se ukvarjajo z varstvom pred požarom (Gasilska zveza Slovenije, njene zveze in posamezniki iz njenih vrst)

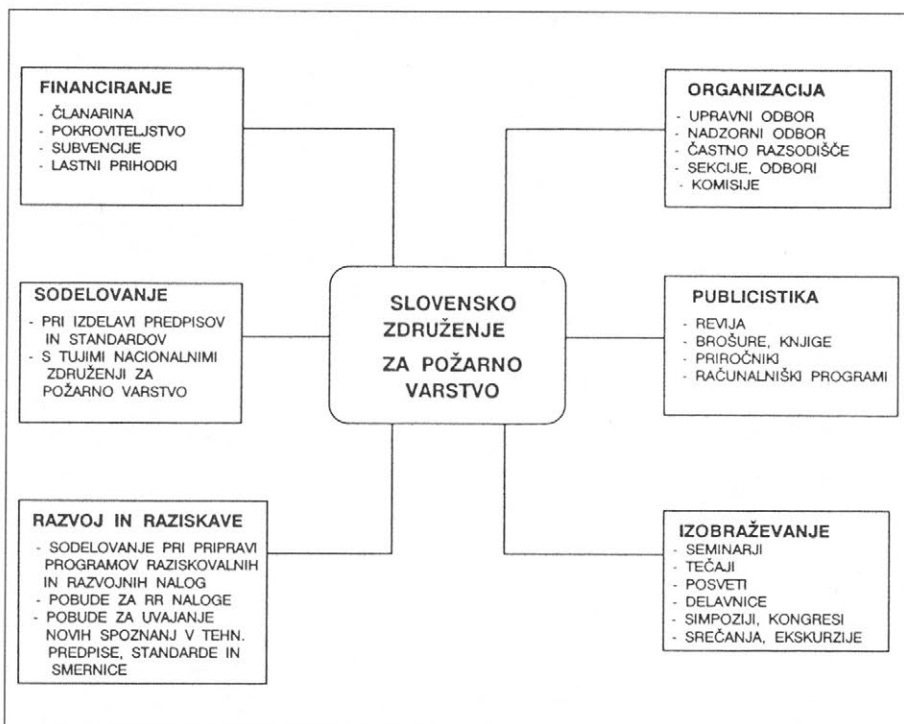
Bojan Grm

Slovenian Fire Protection Association

The existing system of fire safety in Slovenia has many deficiencies: deficient and outdated standards and regulations, incomplete system of fire testing and certification, insufficiently developed field of fire research and development, unsuitable education system for fire safety, improper role of fire insurance, etc.

On October 5, 1993, the Slovenian Fire Protection Association was established to correct these deficiencies as soon as possible. The main goal of this association is to link all personnel occupied with fire safety in Slovenia and to assure expert help for the needed changes.

The reasons for the establishment, organisation scheme and program of the Slovenian Fire Protection Association are presented in the article.

Slika. Dejavnosti Slovenskega združenja za požarno varstvo
Figure. Activities of the Slovenian Fire Protection Association

UJMA

UJMA

UJMA

UJMA

UJMA